

અસ્વીકરણ: સ્થાનિક ભાષામાં અનુવાદિત આ ચુકાદા/હુકમનો હેતુ પક્ષકારોને તેમની ભાષામાં જાણકારી ઉપલબ્ધ કરાવવા માત્રનો છે અને તેનો અન્યથા ઉપયોગ થઈ શકશે નહિ. અન્ય તમામ વ્યવહારિક તેમજ સરકારી ઉદ્દેશો માટે મૂળ અંગ્રેજી ચુકાદો/હુકમ જ પ્રમાણિત અને માન્ય રહેશે.

DISCLAIMER: The translated judgement in vernacular language is meant for the restricted use of the litigant to understand it in his/her language and may not be used for any other purpose. For all practical and official purposes, the English version of the judgement shall be authentic and shall hold the field for the purpose of execution and implementation.

સોડાણી સિમેન્ટ એન્ડ કેમિકલ્સ (પી) લિમિટેડ

વિરુદ્ધ

કલેક્ટર ઓફ સેન્ટ્રલ એક્સાઈઝ, જયપુર

સેપ્ટેમ્બર ૧૦, ૨૦૦૨

[સૈયદ શાહ મોહમ્મદ કાદરી અને એસ.એન. પરિયાવા, જેજે.]

સેન્ટ્રલ એક્સાઈઝ એક્ટ, ૧૯૪૪:

કલમ ૫-એ(૧)-મુક્તિ જાહેરનામું (એક્ઝેમ્પ્શન નોટિફિકેશન) નં.

૨૩/૧૯૮૮-સીઈ તારીખ ૧-૩-૧૯૮૮-લઘુ ઉદ્યોગ (સ્મોલ સ્કેલ ઇન્ડસ્ટ્રી)--સેન્ટ્રલ એક્સાઈઝ ટેરિફ એક્ટની અનુસૂચિના પેટા-શીર્ષક ૨૫૦૨.૨૦ હેઠળ વર્ગીકૃત પોર્ટલેન્ડ સિમેન્ટનું ઉત્પાદન કરવું-એક્સાઈઝ સત્તાધિકારીઓ અને ટ્રિબ્યુનલ દ્વારા જાહેરનામાનો લાભ આપવાનો ઇનકાર કરવો-ઠરાવવામાં આવ્યું કે, એક એસ.એસ.આઈ. યુનિટ ઇન્ડસ્ટ્રીઝ (ડેવલપમેન્ટ એન્ડ રેગ્યુલેશન) એક્ટ, ૧૯૫૧ હેઠળ મુક્ત હોવાથી તેની પાસે

લાઈસન્સ પ્રાપ્ત ઉત્પાદન ક્ષમતા હોવી જરૂરી નથી-અપીલકર્તા-ઉત્પાદક દ્વારા જાહેરનામાની અન્ય આવશ્યકતાઓની પૂર્તતા અંગે કોઈ વિવાદ ન હોવાથી, તેના દ્વારા ઉત્પાદિત પોર્ટલેન્ડ સિમેન્ટ જાહેરનામાના લાભ માટે હકદાર છે- જાહેરનામાની આવશ્યકતાઓ સ્પષ્ટ કરવામાં આવી-સત્તાધિકારીઓને અપીલકર્તા-ઉત્પાદક દ્વારા ઉત્પાદિત સિમેન્ટને મુક્તિ જાહેરનામાનો લાભ આપવાનો નિર્દેશ આપવામાં આવ્યો-સેન્ટ્રલ એક્સાઈઝ ટેરિફ એક્ટ, ૧૯૮૫-પેટા-શીર્ષક ૨૫૦૨.૨૦-પોર્ટલેન્ડ સિમેન્ટ-નું વર્ગીકરણ

દીવાની અપીલ અધિકારક્ષેત્ર: સિવિલ અપીલ નં. ૫૩૭-૩૮/૧૯૯૪.

ઈ. અપીલ નં. ૨૧૫૫/૯૨-સી ની સાથે ઈ-૩૦૫૮/૯૨-સી માં કસ્ટમ્સ એક્સાઈઝ એન્ડ ગોલ્ડ (કંટ્રોલ) એપેલેટ ટ્રિબ્યુનલ નવી દિલ્હીના ૨૯.૧૦.૧૯૯૩ ના ચુકાદા અને આદેશ પરથી.

અપીલકર્તા વતી રમેશ સિંહ, પી.એસ. સુધીર અને કે.જે. જોન.

પ્રતિવાદી વતી રાજીવ નંદા અને બી. કૃષ્ણા પ્રસાદ.

કોર્ટનો નીચે મુજબનો આદેશ આપવામાં આવ્યો

આ અપીલોમાં, કસ્ટમ્સ, એક્સાઈઝ એન્ડ ગોલ્ડ (કંટ્રોલ) એપેલેટ ટ્રિબ્યુનલના ઈ/અપીલ નં. ૨૧૫૫/૯૨-સી ની સાથે ઈ/૩૦૫૮/૯૨-સી તારીખ ૨૯ ઓક્ટોબર, ૧૯૯૩ ના ચુકાદા અને આદેશને પડકારવામાં આવ્યો છે.

વિચારણા માટે ઉપસ્થિત થતો ટૂંકો પ્રશ્ન એ છે કે શું અપીલકર્તા દ્વારા ઉત્પાદિત સિમેન્ટ સેન્ટ્રલ એક્સાઈઝ એન્ડ સોલ્ટ એક્ટ, ૧૯૮૪ ની કલમ ૫-એ ની પેટા-કલમ (૧) હેઠળ કેન્દ્ર સરકાર દ્વારા જારી કરાયેલા મુક્તિ જાહેરનામા નં. ૨૩/૧૯૮૯-સીઈ તારીખ ૧ માર્ચ, ૧૯૮૯ [ટૂંકમાં, 'જાહેરનામું'] ના લાભ માટે હકદાર છે કે નહીં.

અપીલકર્તા એક લઘુ ઉદ્યોગ છે. તે સામાન્ય પોર્ટલેન્ડ સિમેન્ટનું ઉત્પાદન કરે છે, જે સેન્ટ્રલ એક્સાઈઝ ટેરિફ એક્ટ, ૧૯૮૫ ની અનુસૂચિના પેટા-શીર્ષક ૨૫૦૨.૨૦ હેઠળ વર્ગીકૃત છે. તે પેટા-શીર્ષક હેઠળ લાદવાપાત્ર એક્સાઈઝ ડ્યુટી રૂપિયા ૨૧૫ પ્રતિ મેટ્રિક ટન છે. જો કે, ઉક્ત પેટા-શીર્ષક હેઠળ આવતો 'સિમેન્ટ', જો જાહેરનામાના લાભ મેળવવા માટે હકદાર હોય, તો તે રૂપિયા ૧૧૫ પ્રતિ મેટ્રિક ટનના ઘટાડેલા દરે એક્સાઈઝ ડ્યુટી માટે જવાબદાર રહેશે. એક્સાઈઝ સત્તાધિકારીઓ તેમજ ટ્રિબ્યુનલે ઠરાવ્યું કે અપીલકર્તા દ્વારા ઉત્પાદિત સિમેન્ટ ઉક્ત જાહેરનામાના લાભ માટે હકદાર નથી; તેથી અપીલકર્તા

આ કોર્ટ સમક્ષ અપીલમાં છે.

ઉક્ત જાહેરનામું અહીં વાંચવું યોગ્ય રહેશે:

"જી.એસ.આર. સેન્ટ્રલ એક્સાઈઝ એન્ડ સોલ્ટ એક્ટ, ૧૯૪૪ (૧૯૪૪ નો ૧) ની કલમ ૫એ ની પેટા-કલમ (૧) દ્વારા આપવામાં આવેલી સત્તાઓનો ઉપયોગ કરીને, કેન્દ્ર સરકારને સંતોષ થતાં કે જાહેર હિતમાં તેમ કરવું જરૂરી છે, આથી સેન્ટ્રલ એક્સાઈઝ ટેરિફ એક્ટ, ૧૯૮૫ (૧૯૮૬ નો ૫) ની અનુસૂચિના પેટા-શીર્ષક નં. ૨૫૦૨.૦૨ હેઠળ આવતા અને રાજ્ય સરકારમાં ડાયરેક્ટર ઓફ ઇન્ડસ્ટ્રીઝ અથવા ભારત સરકારના ઉદ્યોગ મંત્રાલયમાં ડેવલપમેન્ટ કમિશનર ફોર સિમેન્ટ દ્વારા પ્રમાણિત કર્યા મુજબની કુલ લાઈસન્સ પ્રાપ્ત ક્ષમતા રોજના ૨૦૦ ટનથી વધુ ન હોય તેવી વર્ટિકલ શાફ્ટ કિલ્ન (ભઝી) નો ઉપયોગ કરતી ફેક્ટરીમાં ઉત્પાદિત સિમેન્ટને, ઉક્ત અનુસૂચિ હેઠળ તેના પર લાદવાપાત્ર એક્સાઈઝ ડ્યુટીની તેટલી રકમમાંથી મુક્તિ આપે છે જે રૂપિયા ૧૧૫ પ્રતિ ટનના દરે ગણતરી કરેલી રકમ કરતાં વધુ હોય.

પરંતુ શરત એ છે કે આ જાહેરનામામાં સમાવિષ્ટ કોઈ પણ બાબત એવા સિમેન્ટને લાગુ પડશે નહીં જેના સંબંધમાં ઉત્પાદક ભારત સરકારના

નાણા મંત્રાલય (મહેસૂલ વિભાગ) ના જાહેરનામા નં. ૧૭૫/૮૬-
સેન્ટ્રલ એક્સાઈઝ તારીખ ૧ માર્ચ, ૧૯૮૬ માં સમાવિષ્ટ મુક્તિનો લાભ
લે છે."

જાહેરનામાની બારીકાઈથી તપાસ દર્શાવે છે કે, નીચેની આવશ્યકતાઓની
પૂર્તતા પર, સિમેન્ટ, ભલે ગમે તે ઉત્પાદક હોય, ઉક્ત જાહેરનામા હેઠળ આવરી
લેવામાં આવશે જો: (૧) પ્રસ્તુત સિમેન્ટ સેન્ટ્રલ એક્સાઈઝ ટેરિફ એક્ટની
અનુસૂચિના પેટા-શીર્ષક ૨૫૦૨.૨૦ હેઠળ વર્ગીકૃત હોય, (૨) આવો સિમેન્ટ
વર્ટિકલ શાફ્ટ કિલ્નનો ઉપયોગ કરતી ફેક્ટરીમાં ઉત્પાદિત થતો હોય, (૩)
કિલ્નની કુલ લાઈસન્સ પ્રાપ્ત ક્ષમતા રોજના ૨૦૦ ટનથી વધુ ન હોય, અને (૪)
ઉપર ઉલ્લેખિત આવશ્યકતાઓ રાજ્ય સરકારમાં ડાયરેક્ટર ઓફ ઇન્ડસ્ટ્રીઝ
અથવા ભારત સરકારના ઉદ્યોગ મંત્રાલયમાં ડેવલપમેન્ટ કમિશનર ફોર સિમેન્ટ
દ્વારા પ્રમાણિત થયેલી હોવી જોઈએ. પ્રોવાઈઝો (પરંતુક) કહે છે કે આ
જાહેરનામું એવી વ્યક્તિ દ્વારા ઉત્પાદિત સિમેન્ટને લાગુ પડતું નથી જે જાહેરનામું
નં. ૧૭૫/૧૯૮૬-સીઈ તારીખ ૧ માર્ચ, ૧૯૮૬ હેઠળ મુક્તિનો લાભ લે છે.

અપીલકર્તાએ કુલ લાઈસન્સ પ્રાપ્ત ક્ષમતાના પ્રમાણપત્ર માટે ડેવલપમેન્ટ
કમિશનર ઓફ ઇન્ડસ્ટ્રીની કચેરીનો સંપર્ક કર્યો હતો. જવાબમાં જણાવવામાં
આવ્યું છે કે એસ.એસ.આઈ. યુનિટોએ ઔદ્યોગિક લાઈસન્સ લેવું જરૂરી ન

હોવાથી, તે કચેરી દ્વારા 'લાઈસન્સ પ્રાપ્ત ક્ષમતા' પ્રમાણિત કરવાનો પ્રશ્ન જ ઊભો થતો નથી. તેમણે જિલ્લા ઉદ્યોગ કેન્દ્રના ડેપ્યુટી ડાયરેક્ટરનું એક પ્રમાણપત્ર પણ રજૂ કર્યું હતું. પ્રમાણપત્ર નોંધે છે કે અપીલકર્તા રજીસ્ટ્રેશન નં. ૧૭૧૨૪/૦૦૨૨૫ (આબુ) પીએમટી/એસએસઆઈ તારીખ ૧૫ ફેબ્રુઆરી, ૧૯૮૬ દ્વારા જિલ્લા ઉદ્યોગ કેન્દ્ર, રાજસ્થાન સરકારમાં નોંધાયેલ હતો, અને પોર્ટલેન્ડ સિમેન્ટનું ઉત્પાદન કરે છે, જેની ક્ષમતા વાર્ષિક ૧૨,૦૦૦ મેટ્રિક ટન છે. આસિસ્ટન્ટ કલેક્ટર દ્વારા આ પ્રમાણપત્ર જાહેરનામાની આવશ્યકતાઓને અનુરૂપ ન હોવાનું જણાયું હતું, તેથી તેમણે અપીલકર્તાને ઉક્ત જાહેરનામાનો લાભ આપવાનો ઇનકાર કર્યો હતો. ઉપર નોંધ્યા મુજબ, કલેક્ટર (અપીલ) દ્વારા તે આદેશને બહાલ રાખવામાં આવ્યો હતો. એવું જણાય છે કે, ટ્રિબ્યુનલ સમક્ષ ડાયરેક્ટર ઓફ ઇન્ડસ્ટ્રીઝનું એક પ્રમાણપત્ર, જેનો સંદર્ભ નં. એફ/૨૨/૩૬-સી/૧૬-સીએ/૮૮ તારીખ ૧ ડિસેમ્બર, ૧૯૯૦ છે, તેને રેકૉર્ડ પર મૂકવામાં આવ્યું હતું. અમે મૂળ રેકૉર્ડ જોઈને અને પ્રમાણપત્રની બારીકાઈથી તપાસ કરીને આ હકીકતની ચકાસણી કરી છે. તે, અન્ય બાબતોની સાથે, ૧૫ જાન્યુઆરી, ૧૯૮૬ થી ૧ ફેબ્રુઆરી, ૧૯૮૯ સુધી યુનિટની સ્થાપિત ઉત્પાદન ક્ષમતા રોજના ૨૦ ટન તરીકે અને ત્યારબાદ રોજના ૪૦ ટન તરીકે દર્શાવે છે. તે વધુમાં પ્રમાણિત કરે છે કે આ યુનિટ ૨ ફેબ્રુઆરી, ૧૯૮૯ થી રોજના ૪૦ ટનની ક્ષમતા સાથે ઉત્પાદન કરી રહ્યું છે અને વાર્ષિક શાફ્ટ કિલ્ન ટેકનોલોજી ધરાવે છે. તેમાં એવું પણ જણાવવામાં આવ્યું છે કે આ યુનિટ રોજના ૨૦૦ ટન કરતાં ઓછું

ઉત્પાદન કરે છે અને તેથી, જાહેરનામાના લાભ માટે પાત્ર છે.

પડકાર હેઠળના આદેશની બારીકાઈથી તપાસ દર્શાવે છે કે, આ પ્રમાણપત્રના સંદર્ભમાં, એક દલીલ ઊભી કરવામાં આવી હતી કે તે જાહેરનામાની આવશ્યકતાઓને સંતોષે છે અને તેથી, અપીલકર્તાને તે હેઠળ લાભ મળવો જોઈએ, જો કે, ટ્રિબ્યુનલે કલેક્ટર (અપીલ) ના આદેશને બહાલ રાખતાં એવો અભિપ્રાય લીધો કે પ્રમાણપત્ર જાહેરનામા હેઠળ જરૂરી વર્ણન આપતું નથી.

અપીલકર્તાના વિદ્વાન વકીલ શ્રી રમેશ સિંઘ રજૂઆત કરે છે કે અપીલકર્તા, એક લઘુ ઉદ્યોગ હોવાના કારણે, ઇન્ડસ્ટ્રીઝ (ડેવલપમેન્ટ એન્ડ રેગ્યુલેશન) એક્ટ, ૧૯૫૧ ની જોગવાઈઓમાંથી મુક્ત છે, અને તેથી, લાઈસન્સ પ્રાપ્ત ઉત્પાદન ક્ષમતાની આવશ્યકતાઓનું પાલન કરવું અશક્ય છે. તેઓ વધુમાં રજૂઆત કરે છે કે પ્રોવાઈડો નિર્દેશ આપે છે કે જે ઉત્પાદક જાહેરનામું નં. ૧૭૫/૧૯૮૬-સીઈ માં સમાવિષ્ટ મુક્તિનો લાભ લે છે, જે માત્ર એસ.એસ.આઈ. ને લાગુ પડે છે, તે મુક્તિ જાહેરનામા નં. ૨૩/૧૯૮૯-સીઈ નો લાભ લઈ શકે નહીં. બીજા શબ્દોમાં કહીએ તો, વિદ્વાન વકીલ જે રજૂઆત કરે છે તે એ છે કે મુક્તિ જાહેરનામું લઘુ ઉદ્યોગ દ્વારા ઉત્પાદિત સિમેન્ટને લાગુ પડતું હોવાથી (જેના માટે કોઈ લાઈસન્સ પ્રાપ્ત ક્ષમતા પ્રમાણિત કરી શકાય નહીં),

તેથી એસ.એસ.આઈ. યુનિટોને બમણો લાભ લેતા રોકવા માટે, જ્યાં જાહેરનામું નં. ૧૭૫/૧૯૮૬-સીઈ નો લાભ લેવામાં આવ્યો હોય ત્યાં પ્રોવાઈઝો આ જાહેરનામાના અમલને બાકાત રાખે છે.

જાહેરનામું નં. ૧૭૫/૧૯૮૬-સીઈ વાંચતાં જણાય છે કે તે લઘુ ઉદ્યોગ સાથે સંબંધિત છે, જે તેના પેરા (જ) પરથી સ્પષ્ટ થાય છે. ડેવલપમેન્ટ કમિશનર દ્વારા જારી કરાયેલા પ્રમાણપત્ર પરથી એ સ્પષ્ટ થાય છે કે એસ.એસ.આઈ. યુનિટોએ ઔદ્યોગિક લાઈસન્સ લેવું જરૂરી નથી, તેથી, લાઈસન્સ પ્રાપ્ત ક્ષમતા પ્રમાણિત કરવાનો પ્રશ્ન જ ઊભો થતો નથી. જ્યાં સુધી એસ.એસ.આઈ. યુનિટની ઉત્પાદન ક્ષમતાનો સંબંધ છે, ડાયરેક્ટર દ્વારા જારી કરાયેલા પ્રમાણપત્રમાં ઉલ્લેખ છે કે અપીલકર્તાની ઉત્પાદન ક્ષમતા રોજના ૪૦ ટન છે, જે રોજના ૨૦૦ મેટ્રિક ટન કરતાં ઘણી ઓછી છે. એ કહેવું વગર અર્થનું છે કે લાઈસન્સ પ્રાપ્ત ક્ષમતા હંમેશા ઉત્પાદન ક્ષમતા કરતાં ઓછી હશે. મહેસૂલ વિભાગનો ક્યારેય એવો કેસ રહ્યો નથી કે આ જાહેરનામું એસ.એસ.આઈ. દ્વારા ઉત્પાદિત સિમેન્ટને લાગુ પડતું નથી. એ બાબત પણ વિવાદિત હોઈ શકે નહીં કે એક એસ.એસ.આઈ. યુનિટ, ઈન્ડસ્ટ્રીઝ (ડેવલપમેન્ટ એન્ડ રેગ્યુલેશન) એક્ટ, ૧૯૫૧ હેઠળ મુક્ત હોવાથી, તેની પાસે લાઈસન્સ પ્રાપ્ત ઉત્પાદન ક્ષમતા હોવી જરૂરી નથી. અપીલકર્તા દ્વારા જાહેરનામાની અન્ય આવશ્યકતાઓની પૂર્તતા અંગે કોઈ વિવાદ ન હોવાથી, અમારો એવો અભિપ્રાય છે કે અપીલકર્તા દ્વારા

ઉત્પાદિત પોર્ટલેન્ડ સિમેન્ટ જાહેરનામાના લાભ માટે હકદાર છે.

ઉપર જણાવેલા કારણોસર, પડકાર હેઠળનો આદેશ રદ કરવામાં આવે છે.
સત્તાધિકારીઓને મુક્તિ જાહેરનામા નં. ૨૩/૧૯૮૯-સીઈ નો લાભ અપીલકર્તા
દ્વારા ઉત્પાદિત સિમેન્ટને આપવાનો નિર્દેશ કરવામાં આવે છે.

તદનુસાર, દીવાની અપીલો મંજૂર કરવામાં આવે છે. ખર્ચ અંગે કોઈ
આદેશ રહેશે નહીં.

અપીલો મંજૂર કરવામાં આવી.

This judgment has been translated using AI Tool – SUVAS.

=====

અસ્વીકરણ: સ્થાનિક ભાષામાં અનુવાદિત આ ચુકાદા/હુકમનો હેતુ પક્ષકારોને તેમની ભાષામાં જાણકારી ઉપલબ્ધ કરાવવા માત્રનો છે અને તેનો અન્યથા ઉપયોગ થઈ શકશે નહિ. અન્ય તમામ વ્યવહારિક તેમજ સરકારી ઉદ્દેશો માટે મૂળ અંગ્રેજી ચુકાદો/હુકમ જ પ્રમાણિત અને માન્ય રહેશે.

DISCLAIMER: The translated judgement in vernacular language is meant for the restricted use of the litigant to understand it in his/her language and may not be used for any other purpose. For all practical and official purposes, the English version of the judgement shall be authentic and shall hold the field for the purpose of execution and implementation.